

Kooli Kaja

ILMUB RAIKKÜLA 9kl. KOOLI 140. AASTAPÄEVA PUHUL

10. juunil 1989

Seda on eestlased alati teinud. Juba eesti rahvajuttudes on keskel kohal tarkus, töökus. Meie muinasjuttudes esineb harva võlukepp, imelaudasid jm. vigureid, mis aitaksid laiseldes ära elada. Alati on püüdnud tarkuse kui valguse poole. Mida annavad vastupidised püüdlused, seda näitab meile tänapäev, kui vähegi vaatame ilma — lahtiste silmadega.

Täna on Raikküla endine ja praegune rahvas kokkugunenud, et avaldada austust haridusele — hariduseks, mida siin on saadud iidsetest aegadest peale.

Järjepidevat kooliharidust on praegu teada olevatel andmetel siinkandis antud nüüdseks 140 aastat. Me võime nii öelda, sest 16. juunil lõpetab järjekordne lüü.

Kallimaks kui kullakoormad tuleb tarkust tunnustada

Mitmes võib ta olla??? Ei tea.

Kuid selle maja seinte vahelt on ta arvatavasti seitsmekümne üheksas.

Sellel aastal on meil ka teine pidulik sündmus: 2. novembril (14. novembril õnnistati) saab meie maja 80aastaseks. Austus meesetele, kes jõudu, vaeva ja kulutusi säästmata püüdsid anda oma lastele haridust, suutsid võidelda OMA kooli eest, ehitada ta oma kätega üles ning pealegi nii kaasaegse, et pärast iga

aastast make up'i (võõpamist) käib meile veel küll. Isegi juurdeehitist polevat vaja.

Rõõmu teeb see, et põlvne-nendest samadest meestest ja naistest. Enamik praegustest õpilastest võib julgelt öelda: «Siin on kasvanud minu vanavanavanavanaisad ja emad. Nad on käinud siin-samas nendes paikades, ei ole läinud rändama ning kui neid sunniti seda tegema, siis on nad jälle SIIA tagasi tulnud. See on minu esivanemate maa ja ka meie peame teda austama, hoidma ning armastama nagu seda tegid nemad.»

Kahjuks on vahepealseid aastad suutnud...

Lugupeetud vanavanemad, praegused ja tulevased lapsevanemad! Püüdke kaasa aidata, et meie õpilased ning teie järeltulijad hakkaksid hindama haridust, austama ja hoidma oma maad. Mõelge, kas see on tõelne aitamine, kui püüate täita iga soov, mida juba lapse silmist loete (demokraatia?).

Arvatavasti toob vana kooli

limaja nägemine teile meelde palju mälestusi — teie noorusest, kooliajast. Meenuvad kaaslased, õpetajad ja ma loodan, et nende mälestuste hulgas on palju ilusat. Isegi kunagised pahandused omandavad aja mõdduses romantilise värvingu.

Soovin, et teie mälest ei kaoks meie hulgast aja raudse käega ära kutsutud, et nende nimed ja teod elaksid teie juttudes edasi.

Tugevat tervist, elurõõmu ja teotahet kõigile endistele — praegustele õpilastele ning koolitöötajatele.

Mõddugu tänane koolipäev teile meeldivalt ja pidagem mees, et siia võib tulla ka siis, kui parajasti ei ole pidupäev. Üksed teile on ikka avatud.

AIN PILDRE

RAIKKÜLA KOOL TÄNA

PRAEGUSES RAIKKÜLA 9KLASSILISES KOOLIS ÕPIB 176 õpilast. Nendest õpivad ainult viiete Tiivi Jõgi, Indrek Tool, Kaie Siinialik ja Ülav Kalif. Ülejäänud jõuavad edasi kas hästi või rahuldavalt, aga on neidki, kellel hinda «alla keskmise».

Õpetajaid on koolis 15. Enamik neist on staažikad kogunud pedagoogid, kelle käe all on tarkust omandanud nii mõnegi praeguse koolijärgi vanemadki. Kõige kauem on koolis töötanud Helle Väli — temale on Raikküla kooli ainus senine töökoht — Aili-Maret Ainsaar ja Milvi Altmets. 25 aastat töötas meil õpetajana Oie Viin, kes praegu on ametis Raikküla kolhoosis. Kõige väiksema staažiga on Ülla Sässian — meie kooli vilistlane — ja Pilvi Süld.

ÕPETAJATE AMETID JA GUNEVAD MEIL JÄRGMISELT:

Ain Pildre — kooli direktor, matemaatika ja füüsika õpetaja
Ainu Paik — direktori asetäitja, vene keele õpetaja
Helle Väli — algklasside ja tütarlaste tööpäevade õpetaja
Malle Bergstein — algklasside õpetaja
Maigi Johansson — algklasside ja matemaatika õpetaja
Milvi Altmets — algklasside ja matemaatika õpetaja
Aili-Maret Ainsaar — bioloogia, geograafia, keemia õpetaja, kooliaia juhataja ja õpilaste tööorganisator
Flora Sark — vene keele ja ajaloo õpetaja
Anne Kalif — eesti keele õpetaja
Eha Pärdi — kehalise kasvatuse õpetaja
Heldi Tagel — eesti keele, muusika ja kunstõpetuse õpetaja (meie kooli vilistlane)
Pilvi Süld — saksa ja vene keele õpetaja
Aivar Pihelgas — polste tööpäevade õpetaja
Ülla Sässian — vanempeoneerijuh

Pille Särekanno — algklasside õpetaja

Kaks viimast viibivad lapsepuhkusel.

Igakuks meist püüab äratada lastes õpihuvi ja oma aine kaudu anda eluks vajalikke teadmisi ja oskusi.

PEALE ÕPETOÕ ON ÕPILASTELE VÕIMALUS end arendada ka klassivälise tegevuse kaudu. Koolis töötavad kogunud muusikaõpetaja Heldi Tageli käe all mudilaskoor ja -ansambel, polstekoor, solistide ring. Üle 20 õpilase õpib Rapla Laste Muusikakoolis. Nendest Anu Saveli ja Kirsti Luisk on musitseerinud peaaegu igal pidulikl koosviibimisel. Tublid klaverimängijad on Sander Laja ja Piret Saveli. Kunstiringi liikmete jõulistust võib näha iga päev stendil ja ka näitustel. Sedagi ringi juhendab Heldi Tagel.

Loodushuvilised õpilased on kogunenud Maret Ainsaare ümber. Tema suunamisel kogutakse ravimtaimi, õpitakse tundma kooli looduse õpperaida ja matkatarkest, räägitakse loodushoiust ja keskkonnakaitsest. Ka teatriklustused on alati õp. Ainsaare organiseringid.

Käsitöösalaudsi aitab avastada Helle Väli. Praegu valmistatakse näituseks rajoonis ja kooli juubelil.

Pilvi Sülla hobiks on keeled, seetõttu õpitakse klassiväliselt nii saksa kui inglise keelt.

Kirjandusalane tegevus toimub nii Raamatusõprade Ühingu (juhendaja H. Tagel) kui ka näiteringis (A. Paik) kaudu. On toimunud kaks raamatuoksjoni, kirjandite võistlus. Näitering esitas nääripeol «Tuhkatriinu».

Ka spordis pole meie õpilased viimaste hulgas. Evelin Jüürman kuulub rajooni koondvõistkonda. Parimad sportlased on Margit Tool, Alo Kose, Kaido Keelmann, Lauri Säärts jt. Tublid on meie kabetajad, keda juhendab

Leonhard Lilleoja Raikküla kolhoosis.

Algklasside õpetajad organiseerivad oma õpilastele huvitavaid klassiõhtuid, mängu, ekskursioone ja matku.

Vanemates klassides on samuti traditsiooniks saanud klassiõhtud. Sel aastal sõlmitsid sõprussidemed Kodila ja Hagudi koolidega. Käidi üksteisel külas, lahendati viktoriine, mängiti mälumängu. Ülekoollilise mälumäng on juba teist aastat üks populaarsemaid tegevusi.

Sel aastal töötab ka mudilaste rahvatantsurühm. Rapla II Keskkooli õpetaja Tiitu Laurimaa juhendamisel. Tantsijad on edukalt esinenud nii koolis kui ka Raplas.

Toimusid tantsukursused Kristiina ja Rauno Ilo juhendamisel, kus osales üle 70 õpilase.

Meie õpilastel on võimalus tegelda ka kodukolhoosides huviklubides või ringides. Sel aastal lasteorganisatsioon koolis ei tööta.

PEALE ÕPILASTE JA ÕPETAJATE ON KOOLIS AMETIS VEEL HULK INIMESI: kõõgis askeldab kokatädi Salme Männa, nõusid peseb Anna Kosemaa, aga menüüd koostab ja toidud tellib Malle Bergstein; internaadis on õõ-lapsehoidjaks Saima Jüürinen, koristajaks meie kooli staažikam töötaja Hella Ummalas; koolimaja koristab Helgi Hermann, kütab Ella Kutser, murusid hoidab ja lund külveldab Ülo Paik. «Kuueaastaste majas» ehk Lipa klubis hoiab puhtust Ilse Smits ja ruumid kütab soojaks Marge Uldo.

Nii me elame selles VANAS ARMSAS PAAHALLIS RAIKKÜLA KOOLIS. Loodame, et IIME ka meile midagi head toob. Selle nimel me iga päev töötame ja õpime.

AINU PAILK, direktori asetäitja õppekasvatustöö alal

Esimeses reas (vasakult): Milvi Altmets, Heldi Tagel, Ain Pildre, Flora Sark, Aili-Maret Ainsaar; teises reas: Saima Jüürinen, Aivar Pihelgas, Eha Pärdi, Ainu Paik, Anne Kalif, Salme Männa; kolmandas reas: Malle Bergstein, Helle Väli, Ella Kutser, Hella Ummalas.

ÕNNITLEME!

- HELLE VÄLI** — setundliku töö eest Raikküla Koolis
- ENSV Hariduskomitee aukiri, 32-aastase kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis**
- HELLA UMMALAS** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, 35-aastase kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis
- AILI-MARET AINSAAR** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, 30-aastase kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis
- MILVI ALTMETS** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, 27-aastase kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis
- AINU PAILK** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, 25-aastase kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis
- SALME MÄNNA** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, 28-aastase kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis
- setundliku töö eest Raikküla Koolis**
- ANNA KOSEMAA** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, 22-aastase kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis
- MALLE BERGSTEIN** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, 21-aastase kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis
- AINO VÕMMA** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, kauaaegse kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis.
- OIE VIIN** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, kauaaegse kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis.
- MAI MEISALU** — Rapla Rajooni Hariduskomitee aukiri, kauaaegse kohusetundliku töö eest Raikküla Koolis.

Avaldan tänu kogu kooli kollektiivile ja kolhooside juhtkondadele ning töömeestele juubelil ettevalmistamise eest. Raikküla 9-kl. Kooli direktor A. Pildre.

Kooliga kui vaimuvalgu-
se levitajaga on igal tä-
napäeval inimesel omad mä-
lestused, olgu nad siis vähem
või rohkem hinges kantud ja
mälu talletatud. Aegade voo-
le ei säili aga kogu see aja-
kooline mälu, mis peegeldaks
ühe kooli ajalugu algusest
tänapäevani. Seetõttu teat-
takse lähema ajaloo kohta
suhteliselt enam kui kaugema
mineviku kohta. Onnaks on
säilinud arhiivandmete alu-
sel võimalik taastada Raikkü-
las kaks sajandit tagasi koo-
lihariduse algusega seotud
sündmusi.

Mõisatesse ja küladesse ta-
lurahvakoolide rajamine sai
suurema hoo seoses Liivimaa
kindralguberneri Browne koo-
lipäätetidega (seadustega)
Lõuna-Eestis 1765. aastal ja
Põhja-Eestis 1787. aastal. Need
seadused nägid ette koolide
asutamist suurematesse mõis-
satesse. Mõisas pidi olema
sisse seatud alaliseks kasuta-
miseks ruumikas tuba või
kamber. Ametisse ei tohtnud
panna kõlbmatuid inimesi ega
pidada kooli saunades ega
suutsutaredes. Tuli vaadata, et
koolitubades oleks küllalada-
selt valgust ja nõutav soojus
ning et ka müüdi oleksid ruu-
mid korras. Koolmeister olgu
pühendatud alauks koolitöö-
le või vähemalt niikaua, kui
kooliaeg kestab, ega tarvita-
taks mõisas kooliõpetajat teo-
töö, sest nii ei saaks õpetaja
alaliselt koolitööd teha. Küt-
tepuud pidi talupojad ise
tooma, samuti õpetajale pal-
gaks vilja. Koolilastel pidi en-
dij leivakotti kodunt kaasa
olema.

Selliste seaduste alusel al-
gaski talurahvakoolide asuta-
mine Eestimaal 1787/88. aasta
koolitalvel koolid kümnes mõis-
sas, sealhulgas ka Raikkülas,
Kabalas, Järvakandis, Kuu-
sikul, Kehtnas, Lellaperes ja
mujal.

1787/88. aasta koolitalvest on
säilinud Tartu Riiklikus Aja-

Raikküla varasemast kooliloost

loo Keskarhiivis Rapla pasto-
ri O. W. Eberhardi (pastor
Raplas 1768—1795) kogutud
andmed sisseseatud koolide
kohta. (ENSU RAKA F. 1187/
Eestimaa konsistooriumi-
fond/. Nimistu 2. Säilik 633:1.
Talurahvakoolide kohta tulnud
teated 1788. aasta. Lehed 18—
19)

Pastor teatas, et Raikkü-
las nagu Järvakandis, Lella-
peres ja Vahakõnnus on mõis-
sates kindlad koolimajad,
mis vastavad esitatud nõudmis-

tele, ning mõisad hoolitsevat
nende korrasoleku eest. Ni-
meliselt on ära toodud Raikkü-
la koolmeister Adam Schmidt,
kes ei pärinenud mitte koha-
like talupoegade hulgast, vaid
kuulus madalamast soost va-
bade inimeste hulka. Huvitav
on seegi, et koolmeister sai
mõisast oma ülalpidamise ja
natuuratasugi viljas, mis osa-
des mõisates talupoegade
käest pidi tulema. Adam
Schmidt jälgis ka laste õpe-
tamist kodus, käies ise külla-
des ringi.

Kõik eespool öeldu lubab
Raikküla koolilugu viia kaks
sajandit tagasi. Samas peab
tõdema, et loodud koolid ei
suutnud igakord katkestama-
tult edasi töötada. Eriti olid
raske ikalduste, näljaaega-
de ja sõdade perioodid. Kui
püüdnud töötada kool Raikkü-
las, on raske öelda, sest and-
meid on napilt. Üks suurem
katkestuseperiood oli terves
Eestis 18. saj. lõpp, 19. saj. al-
gus. Oli see ju Napoleoni sõ-
dade aeg, mis kaunis ja külla-
lalt rängalt puudutas ka Ees-

timaad. Nii on teada, et 1799/
1800. aastal ei töötanud Rapla
kõhelnõu ühtki mõisakooli.
Ka on juba 1789. aastal Rapla
pastor teatanud suurest
toidu- ja rõivapuudusest, mis-
tõttu juba järgneval kooli-
aastal ei saanud suur osa lap-
si üldse koolidesse tulla.

Kool Raikkülas võis tegut-
semist jätkata uuesti peale
Eestimaa 1816. aasta talurah-
vaseaduse kehtestamist. Ot-
seseid andmeid kahjuks ei ole,
kuid on teada, et 1817. aastal
Villandi talus sündinud poiss-
laps Johann Thomase poeg (hil-
lisem perekonnanimi Thomas-
son) oli üks esimesi talupojast
haritud koolilõpetajaid, kes
lõpetas Tartu Elementaarkoo-
liõpetajate seminari 1837. aastal
ning sai Tartu eesti elemen-
taarkooli esimeseks õpeta-
jaks-juhendajaks. Oma alg-
hariduse pidi ta saama Raikkü-
las.

Kindlamad andmed järje-
pea koolitegevuse kohta
algavad Raikkülas 1849. aastal.
Seega on täiesti ajakohane tä-
histada Raikküla kooli järje-
pea tegutsemise 140. aasta-
päeva. Koolitraditsioon Raikkü-
las sai alguse aga tunduvalt
varem — seega veidi üle ka-
hesaja aasta. Neid kahte tä-
hist — koolitraditsiooni algust
ja pideva koolitegevuse algust
me käesolevalt pühitseme.

Meie kõikide juured on ti-
hedalt seotud oma kodu ja
kodupaigaga. Meie kodutun-
netuse süvendamiseks on vaja
anda inimestele teadmisi nen-
de juurte järjepidevusest ja
põlisesest.

LIIVI AARMA-LUBJA

Esimesed õpilased Raikküla (1939.aastani Raikküla) 2klassilise Ministeriumi Koolis 1909/10. õppeaastal.

Esmamulje olevat olu-
line. Millisena mäletan
Raikküla kooli, kui aasta pö-
rast keskkooli lõpetamist sin-
na tööle sattusin?

See oli sügis, mil kool esi-
mest aastat töötas kaheksa-
klassilisena. Direktoriks oli
tark ja nõudlik Helene Lango-
vitš. Just oli pensionile jää-
nud Leida Randlepp, kelle
pedagoogiline meisterlikkus
ja takt ning inimlik soojus
olid juba siis saanud legen-
diks. Direktori kõrval oli kõige
auväärsemaks õpetajaks
kindlasti Hugo Randlepp, kel-
le kohta kõik keskkoolis või
mujal edasiõppinud kinnita-
sid, et nad eesti keeles elasid
seal «vanast rasvast», kellele
kõige rohkem kuulsust töid
aga tema koorid ja orkestrid.
Kooli ja küla seltsileu hin-
geks olid noored õpetajad Hele-
le Väli, Milvi Sõero ja Luule
Sulg.

Raikküla kooli kõigi aega-
de üks tugevamaid klasse,
klass, millest on võrsunud lu-
gupeetud arst Anne Lumiste,
ajalooline Liivi Lubja, luule-
taja ja kriitik Andres Langemets,
võimekas organisator
Martin Kõiv, bibliograaf Anne
Silmut, tänane kolhoosi
peaideoloog Kaido Kaselaan
jpt., oli siis seitsmendas.

Tehti väga sageli klassiõh-
tuud, enamasti koos lastevane-

Raikküla tagasi igatsedes

matega ja alati omaküpseta-
tud toitodega. Kõige popim
pioneerirühmitus oli kokakoon-
dus, kõige armsam mäng
«silmapilgutamine» ja kõige
parem tund pikk vahetund,
sest siis võitis Andres Lange-
mets, Martin Kõiv või Ants
Kilter akordioni ja kõik tant-
sisid, ka õpetajad. Üldse te-
gid siis õpilased ja õpetajad
kõike koos.

Esimestest kooliaastatest
Raikkülas ongi erilist meel-
de ja hinge jäänud õpilaste,
õpetajate ja lastevanemate
vastastikune heasoovlikkus,
üksteisemõistmine ja ääretult
sõbralik koostöö.

Nüüd, mil (nii raske kui
mul seda ka uskuda poleks)
juba seitse aastat töötan mu-
jal, annab teatud ajaline ja
ruumiline distants mulle või-
maluse erapoolelt hinnata eri
aegadel Raikküla koolile ise-
loomulikkust.

Arvan, et läbi aegade on
kool silma paistnud oma ela-
va klassivälise tegevusega.

Kuuekümnendatel otsiti põ-

nevust ja romantikat. Mängiti
ohtrasti luure- ja sõjamän-
ge, eriti suuri ja põnevaid pe-
rioodil, mil eestvedajateks olid
Uno Treier ja Eduard Viir-
laid ning kaasaitajateks kol-
hoosipoisid Leino ja Hugo
Luks, Jüri Arro ja teised.
Suurt elevust pakkusid ma-
levaagrid Minnikal või Ah-
tamal. Seitsmekümnendatel
tõi koolile kuulsust rahvaste
sõpruse klubi. 1970. aastal sõl-
mitsi sõprusleping Brohmi koo-
liga Saksa DVs. Klubiõhtutel
«reisiti» läbi palju maid, män-
giti ja tantsi.

Paljud Raikküla õpilaski-
vistidest on oma ühiskondli-
ku aktiivsusega silma paist-
nud ka edasi õppides ning
ametisse asudes. Tuletagem
siin lisaks eespool nimetatute-
le meelde veel mõnesid (kõik
ei mahuks nagunii): Eda Erik,
Milvi, Helgi ja Laine Isakan-
nu, Ülle ja Valdo Kuusemets,
Ingrid Kõiv, Ivar ja Ülla Paik,
Leevi Oksaar, Tiina ja Mai
Viin, Meelis Masso.

Alati on kool seisnud näo-
ga looduse poole. Hea sõnaga
meenutatakse Harald Miidlat,
tema tööjärke viis edasi Ma-
ret Ainsaar. Aastaid on kool
olnud võitjate seas konkursil
«Kaitseme loodust», ravimtai-
mede kogumises on talle aga
raske võrdset leida.

Ikka on Raikküla koolis kõ-
lanud muusika. Küllap on koo-
li muusikaõpetajatega veda-
nud, sest nii Hugo Randlepp,
Helgi Viirlaid kui Heldi Tasel
on oma ala tõelised meistrid.
Läbi aegade on olnud tun-
tav külanõukogu, lastevane-
mate komitee ja majandus-
jahtide tugev toetus koolile
kasvatusküsimustes.

Raikküla, ei ainult Raikkü-
la koolile iseloomuliku
ku head ja toredat on ju veeli-
gi. On aga ka üks asi, milles

sellel koolil pole vedanud —
või siis pole siinmail osatud
piisava järjekindlusega asju
ajada. See on koolimaja ise.
Armas ja ilus oma paekivi-
seintega, aga kitsaks jäänud.
Juba enne minu Raikküla tu-
leku olivat plaanitud uue
ehitamist, projektiki olnud
valmis ja asukoht märgitud.
Hiljemgi juurdeehitis seisnud
mõne viisaastaku ehitusplaa-
nis, aga ikka on leidmata jää-
nud ehitaja. Tahaks soovida,
et 13. viisaastaku, mille plaa-
ni projekti on juurdeehitis

järjekordselt lülitatud, ka te-
gudeni jõutakse, ning et kooli
150.aasta juubelit juba uues
meajas saab pida.

Tahaks soovida sedagi, et
seekordne kokkutulek annab
innustust edaspidi sagedami-
ni kokku tulja ja alaliselt töö-
le rakendama viilistlanõukogu.

Tänasele kooliperele ettevõt-
likkust ja edu soovides ja end
Raikküla tagasi igatsedes

MAI MEISALU

Oh aegu ammuseid,
oh aegu kauneid neid...

Tundub küll, et kõik ammu möödunu on ilus ja kaunis. Mälust kaob halb ja jälle meenub möödunud hea.

Viimasel ajal püüame ikka enam ja enam meenutada endisi aegu ja võrrelda neid tänastega, kusjuures kaalu-kauss kaldub tavaliselt möödunu kasuks.

Püüan neid möödunud kooliaegu paberile panna minagi. Võrrelda ja jätta võimalus võrrelda ka teil.

Raikküla kooli ajaloo eelmist tükki praegu lugedes näen, et selles on vigu ning ka ajalehe kurat on mõneski kohas vingerpussi mänginud. Täna püüan tugineda ainult kirjallikele allikmaterjalidele, mida olen ise arhiivis näinud.

Raikküla kool on läbi aegade valla kool olnud, teda on üleval pidanud kohalikud talupojad ja vallavalitsus. Ka õpetajate palk tuli neil maksta.

Raikküla Kooli kausaegne juhataja (1920–1941) Johannes Tamm.

Raikkülas oli sajandi alguses aga ergas ja tarkust taanõudev rahvas, seetõttu jäi-ki koolimaja väikeseks ja tuli hakata vaatama uue järele.

Arvamuseks sai, et kui juba, siis juba kõrgem algkool. Selliseks kooliks oli aga sel ajal ministereeriumikool, kus õpetajate palgad pidi maksta kroonu. 1906. a. küllastas õnneks Raikkülat Eestimaa kuberner, kes andiski ehituseks loa ning omalt poolt kapitali 3000 rubla. Ülejäänuga said kohalikud talumehed juba ise hakkama.

Enne kooli avamist 30. mail 1909 kinkis kohalik mõisa-härra koolile maa-ala — 1 tiin ja 1500 sülda.

Sajandi vahetusel ja al-guses käis siinkandis ka hoog-ne seltsielu. Raikküla mehed võisid osa 1897. a. loodud Rap-la Tuletõrjajate Seltsi, 1904. a. loodud Rapla Kaubatarvi-tajate Ühisuse, Rapla Põllu-meeste Seltsi ja 1909. a. loo-dud Rapla Laenu ja Hoiu Ühi-suse tööst, kusjuures sageli olid nad seltsides juhtivatel kohtadel. Ka Raikkülas koha-peal moodustati selts: 1911. Raikküla tulekahju juhtu-mistes wastastiku awitamise selts, 1913. a. Raikküla ühis-piima talitus, 1914. a. Raikkü-la kaubatarvitajate ühisus, 1916. a. Raikküla Kontroll Ühisus (karjakasvatuse eden-damise ja karja parandamine), 1918. a. Raikküla Hariduse Selts (rahvahariduse edenda-mine väljaspool kooli).

Haridust ja tarkust hinnati. Igaüks, kel vähegi võimalik, püüdis oma lapsi kooli saata ning koolis ei käidud, vaid seal õpiti. Poiss, kes kaks tal-ve koolis käinud, oskas sora-valt lugeda, rehenduskes häta-ei jäänud, teadis peast kümnet käsku ja tal oli et-tekujutus teistest maadest.

Sageli tuli poiss või tüd-ruk pärast kooli lõputunnis-tuse kättesaamist järgmisel aastal veel üheks aastaks, et teadmised ei ununeks ning et

ära oodata, millal vanus täis saab kõrgemasse kooli astu-miseks.

Endine õpetaja Aino Võm-ma mäletab, et 1921. a. lõpe-tasid Raikkülas 6 klassi kaks noormeest O. Maasing ja (?) Veedemann, kes tahtsid linna gümnaasiumi minna. Sisseas-tumiseksamiks oli ka prant-suse keel, mida Raikkülas ei õpitud. Nii võtsid poisid suvel asja tõsiselt käsile ja sügisel tegid eksamid ära ning said gümnaasiumi sisse.

Võib olla mõni praegustest kooliõpilastest, kes ei oskagi ette kujutada koolinädalat, kus koorilaulust, matemaati-kast jm. tunnist poppi ei vis-kaks, arvab nüüd, et küll va-letas. Eks mõni oli ikka nii-sugune ka nagu minal Jah-neid oli, kuid näiteks 1922. a.: Elvine B. maksis põhjusteta puudumise eest trahvi 140 marka, Jaan S. 100 marka, Johannes K. 225 marka jne.

Seega oli, kuid mitte palju. Tänapäeva koolil sellist head vanemate kasvatamise vahendi kasutamise õigust ei ole.

Raikküla koolis olid väga aktiivsed lapsevanemad. Vo-likogusse ja lastevanemate kom-iteesse oli tugev konkurss. Tavaliselt kahele-kolmele ko-hale kandideerisid 8–9 inime-st. Koolijuhataja ja õpe-taja esmane abiline oli volit-kogu ja vallavalitsus. Esime-ne muretses kutuse, remon-dimehed ja –materjali, teine maksis. Kooliõpetajad puh-kasid suvel ja käisid kursus-teil.

(Väljavõtte arhiivist:

6. juuli 1923. a. Palun anda luba Tartusse sõitmiseks ülikooli juures korraldatud õpetajate edasharimise kursustele. Wastuse Raiküla 6-kl. algkooli maja ja waranduse alies hoidmise ja terwooleku eest wõttis oma peale kuni 15. augustini Raiküla walla kooliwanem Mart Suknin, kes elab koolimaja lähedal.

J. Tamm).

1923. a. 16. veebruaril oli Raikküla koolis tulekahju. Põles ära üks klassi vahesein. Kahju 700 marka. Järgmiseks päevaks oli juba materjal val-lavalitsuse korraldusel kooli õues ning viie päeva pärast oli kõik korras.

Hea, et ka meil on praegu kolhoosis tublisid mehi, kes alati hädas aitavad. Nii saadi kolhoosist kiiresti puumater-jal kooli ja E. Rodi toestas katuse tugevasti ning korra-likult enne, kui midagi oleks juhtunud.

Ka sel kaugel ajal lahkus üks või teine õpetaja koolist ja oli uut vaja.

Tuttav olukord tänapäe-vaigi. Sarnasust kui palju: siis tuli kuulutuse peale ta-vaajiselt 7–11 õpetajat end ametisse pakkuma. nüüd püü-avad 7–11 direktorit üht õpe-tajakandidaati endale meeli-tada.

Kuidas siis õpetajaid vali-ti? Volikogu tuli kokku, tutvus kandidaatide doku-mentidega, vestles nendega ja tegi ettepaneku vallavalit-susele. Seal kordus kõik uues-ti ning salajasel hääletusel valiti õpetaja.

Tänapäeva õpetaja kandi-daati valib direktorite vahel: kes millise korteri pakub, kus kool asub (linnas või linna lähedal) ja palju on koolis paralleelklasse. Lihtsam on ette valmistada üks tund ja siis seda neljas paralleelklas-sis korrata kui igaks tunniks ette valmistada.

1924. a. oli koolijuhataja Tamm hädas: vaja oleks uut pedagoogi juurde, kuid vallal pole korterit anda. Õpilasi on, kuid pole kes õpetaks (kas ka meil 5–10 aasta pärast?)

Alles nädal tagasi oli Raik-küla 9klassilise Kooli laste-vanemate koosolek. Huvitav on praegu sirvida nende aast-ate koosolekute protokolle.

Millised olid siis mured?

1927. a. 16. oktoober.

A. Dellmann: Kodu on kas-

vatamise alkoht, kool aren-das last edasi. Kooli ülesan-ne on kasvatada lapsest har-mooniliselt arenenud tublit ühiskonna inimest. Vanemad ei tohi laste kuudes õpetajaid laimata ega maha teha, vaid tulgu õelgu õpetajale enesele, sest tihti on jutud ajaseta ja põhjendamata.

Kodu ja kool käigu käsi-käes! Lapsevanemad lähema-le koolile.

5. dets. 1928. a.

Aino Võmma: Lapsevane-matel tuleb tõsiselt võtta lapse arenemist ja ta juhib lastevanemate tähelepanu sel-lele, et laps juba maast mada-last saaks aktiivselt tegeleda ja et vanemad omalt poolt seda soodustaks. Last tuleb

„RÕÕMUD“ JÄÄVAD

kasvatada tööle töö läbi. Iga t88 peaks laps võimalikult ise tegema.

3. juuni 1930. a.

Johannes Tamm: Paneb lapsevanematele südame peale, et nad oma lastele ära se-letaks, kuidas end ekskursioo-nidel üleval pidada.

5. oktoober 1930. a.

Aino Võmma: Lapsevane-mad ei tohi lapsi õpetajatega ega kooliga hirmutada. Roh-kem peavad lapsevanemad tähele panema, kelle seltsis lapsed viibivad.

August Kalberg (lapseva-nem): Kas koolis ei tuleks katuda läbi vta õpilaste üht-last riietust. Põhjenab sel-lega, et kaoks vahe rikkama hästiriietatud ja vaesema ta-gasihoidlikumalt riietatud õpi-lase vahel. See annaks pare-ma mulje ühistel esinemistel, laste püüdel, laulupäevadel. Õpilaspere oleks ühtlases riiet-sel ühtlasem.

18. oktoober 1931. a.

Koolijuhataja palub vane-maid rohkem sidet pidada kooliga ja sagedamini järe-te küsida õpetajatele teateid laste edasijõudmise ja elukom-iteste üle.

16. oktoober 1932. a.

Koosolek võttis vastu ühel häälel nõudmise, et õppetun-nid antakse koolis korralikult ja ilma aja raiskamata õpe-tajate poolt.

5. november 1933. a.

A. Kalberg soovis, et las-tevanemate koosolek kiidaks heaks, et vanemad jälgiksi-avad laste tudande ettevalmis-tamist kodus ja aitaksivad selleks jõudumööda kaasa. Samuti paneksivad rohkem rõhku koduse lastekasvatuse pääle, eriti koolist koju tule-mist ja kooli minemist, mida lastevanemate poolt heas kiideti.

29. oktoober 1934. a.

J. Tamm: soovitas lasteva-nematel, et kooli kasvatuse ei mõju üksikult laste peale, vaid on tarvis lastele ka igat pidi eeskujuga kodus elus. Õpnadega ei saa last mitte õpetada, vaid selleks on roh-

kem eeskujuga tarvis. Kuidas vanemad ees elavad, nii ka lapsed järele teevad.

29. september 1935. a.

J. Tamm: koolimaja üm-brus peab saama ilustatud ning aed peab saama korraldatud. Ka koolimaja olla seest poolt väga liptud ja lapitud, mille pärast on kõikide ülemuste poolt märkusi tehtud. Peaks vallavalitsuse poole pöördu-ma.

25. oktoober 1936. a.

Koolijuhataja rõhus veel ühele asjaolule, et lapsed väl-jaspool kooli teevad mõni-kord mõne halva tembu ja see halva lapse ülevalpidami-ne väljaspool kooli ei tuleks mitte kooliõpetajatele nii vä-ga ette heita, sest vanemad peavad ka ise vahel olema laste kasvatamise juures. Soo-vaivaldus, kas lapsed ei saaks koolis kergetes puhastes ja-lanõudes liikuda, kuna nen-de jalanõudega, millega ko-dust tullakse, saab ka kooli-ruumid pori täis kantud.

K. Kivimurm puudutas kooli-maja teede olusid ja esines koosolekul ettepanekuga: las-tevanemate koosolekul pöö-rduda vallavalitsuse poole pal-vega, et koolimaja esine tee osa saaks nii korda säätud, et lastel võimalus oleks sü-gisel ja kevadel kuiva jalaga kooli pääseda.

5. märts 1937. a.

A. Võmma tutvustas Hari-dusministeeriumi poolt välja pakutud uut koolivormi. Ot-sustati moodustada oma kooli-vormi väljatöötamise komis-jon: Luise Kraus, Kai Her-mann, Liisa Paju, Aleksander Treinberg, Tõnis Savir ja Jaan Liiders.

Koolijuhataja esitas laste-vanematele palve tulla abiks mõne raskema t88 juures, näiteks aiateedele kruusa ja liiva vedamiseks.

Kümne aasta protokollid on läbi lehitsetud ja vägisi tuleb pähe mõte: «Nii ammu ja kui kaasaegne!» Huvitav oleks teada, kas kellelgi on veel al-les vormiriietuse komisjoni poolt väljamõeldud õpilase vormiriietus, mis vastu võeti 25. oktoobril 1937?

Poeglaste vorm.

○ Müts.

Tumesinisest kalevist, mütsi-lae ümbermoot väiksem üm-bristummu ümbermöödust. Üm-ber rummu 7 mm laiune hõ-bepael. Mütsinokk mustast imiteeritud nahast. Vasemal pool mütsi märk.

○ Kuub. Kuub üherealine 5 nõõbiga, kinnisse mahake-eratud kraega, taskud õmmel-dud sissepoole, tumehallist marengost.

○ Püksid. Kuuega ühtla-sest riietest 1–4 õp. a. lühi-kesed, 5–6. õp. a. pikad või lühikesed kasvu kohaselt.

○ Sukkade värv lühikest pükste juures must.

Tütarlaste vorm.

○ Barett. Tumesinisest kale-vist 7 mm laiusega hõbe-paest täisnurk tipuga bare-ti keskpunktis ja avause-ga vasemale poole, nurga ha-rad ulatuvad bareti alumise ääreni, mütsimärk nurga haarde vahel.

○ Kleit. Tumesinisest rii-dest õlapaeltega.

○ Pluus. Sinihallist pesta-vast riietest. Suveks sokid, külmemal ajal pikad mustad sukad.

○ Mütsimärk. Ringikujuli-ne, 20 mm läbimoot, ringi kes-kele täht «R» — valgest met-allist.

○ Töökiitell. Tumesinisest puuvilastest riietest, tütarlas-tele valgete, poistele mustade nõõpigete.

Praegu loeme kõik kolhoosi infotehte, kuid kui palju inimesi teab, et Raikküla kooli õpilased on ise trükitud aja-liente välja andnud.

21. märtsil 1924. a. said õpi-lased Hermann, Võerahanso, Osvald Kangur ja Endel Tam-berg pedagoogika nõukogu loa ajakirja «Meie Sõber» välja-andmiseks.

Kuid kes ja millal andsid välja ajalehte «Reede»? Kel-lal on neid numbreid veel säilinud?

Lõpetuseks üks mõistatus: Tükk tüki peal, lapp lappi peal — augud ikka sees?

26. aprill 1989. a.
AIN PILDRE,
Raikküla 9klassilise
Kooli direktor

MEELDE ON JÄÄNUD

ELLEN KUUM, õpetaja aastatel 1946—1950:

● iga-aastased metsaistutamise päevad, milles osalesid kõik vanemate klasside õpilased.

● spordiväljaku ehitamine õpilastega kooli õppe-katse-ajaks ta nn. Kulaotsa põllule.

● spordivõistlustel meil ja koos Kabala kooliga.

● kevadised ja sügised õppe- ja jalutuskäigud Kulaotsa kaaskiusse, kus korraldasime nii kehalise kasvatuse tundide, luuremängude, lilledel korjamist kui loodusvaatlusi.

● õpetajate ühisel nõupidamised ja meetodilised arutlused koos Kabala 7-kl. Kooli õpetajatega.

● 1947. a. kevadel osales kooli lastekoori laulupeol. Üks paremaid lauljaid oli VII klassi lõpetanu Aino Einama. Rida tublisid lauljaid oli Raikküla Lastekodu kasvandik hulgast. Pärast laulupeu sai iga naissoost osaleja õiguse osta valge läikivate triipudega kleidiriide.

● 1948/49. õ-a. muudeti klassiruumiks tuba endisest õpetaja korterist (fassaadi peakusest vasakul).

● 1949. a. anti Raikküla vallale rändpunalipp, mida käis üle andmas tolleaegne EKP KK I sekretär Nikolai Karotamm. Pidulik sündmus oli kooli ruumes. Sel puhul esitati kõrgetele külalistele ja aktiivsete osalenutele näidend, kus mängisid kaasa ka kooli Raikküla koolimeistri. Piduliku sündmuse ajal kustutas elekter. N. Karotammega kaasas olnud kaitsemeeskonna liikmed suunasid taskulampidest valgusvihud I sekretäri. Saalis viibinud lihtsarahvas ei saanud sellest liigutusest aga mitte aru, sest nende arvates just see samm jättis I sekretäri nn. märklauaks, kui saalis oleks olnud keegi kurjade mõtetega inimene.

● koolis oli internaat, kus

oobisid nii Raikküla Lastekodu kasvandikud (alates V klassist), õpilased Metskülast ning teistest kaugematest küladest. Toredad olid õhtused muinasjutu- ja muistsete jutude vestmised, tantsud ja ringmängud, lumesõjad ja suusaretked.

● keerulised olid õpetajate olme- ja toiduprobleemid. Vallamaja juures poodi ei olnud, lähim kauplus oli Raplas. Ise kasvasime suhkrupeeti, keetsime siirupit. Toidulaua rikkus oles toredate Raikküla inimeste heatahtlikkusest ja vastutulelikkusest. Kuid igale õpetajale küpsetati ometigi sünnipäevaks kringle!

AADU KENSAPA, Raikküla kooli õpilane 1912—1917. a.: Sünye varjuna rõhus koolitööd venestamine. Õpilased pidid omavahelgi rääkima vene keelt. Kord eksisin, kohe karistati. Toredad olid igahommikused eestikeelsete palvetunnid.

MARIA UUSTALU, (Pärdi) õpilane 1920—1926 a.: Praeguse koolimaja 25.aastapäeva tähistamine, millest võttis osa koolimaja arhitekt Valdes, kelle asukoht oli Kuusiku-Altveeki. Mees oli pime.

WOLDEMAR TEPPICH, õpilane 1913—1924: Oli ühe kooliaasta viimane päev. Pärast tunnistuste kättesaamist läks küla- ja mõisaposte (Raikküla mõisa teemest lapseid) vahel sõda lahti. Käigus olid kirid ja igasugused püssid. Kogu aasta jooksul kogutud vimn valati korraga välja, kuna kooliajal ei juletud kiskuda.

Kohale kutsuti ka konstaabel.

LAIN PILDRE (Tõntsohn), õpilane 1930—1936. a.: Kodutütarde koonudused, toidu valmistamine ja pidulikud riigipühad koos lipu heiskamisega.

Keilas oli kodutütarde laager, kus peaminister Eenpalu oli laagrijuht.

Laager Kehtnas, kus riigi-

vanem K. Päts oli lõkkevana. Luugesime luuletusi ja laulsi-me. Riigivanem kiitis meid, tänas, pigistas kätt ja tegi igapähele pai.

MATI LEESMAA, õpilane 1971—1981. a.: Olles mõned päevad I. klassis käinud, leidisin, et bus, mis sõitis Rapla poole, oli ilusam ja suurem. Istusin sellesse ja sõitsin vales suunas — Raplasse. Nii ekslesin Rapla vahel ja lõpuks tulin sama teed mööda jalgsi tagasi koolini ning siis Kabalasse. OLI TORE PÄEV!

PRIIT SARK, õpilane 1974—1978. a.: Saksa keele õpetajale meeldisid minu kõrvad ja seepärast sakutas ta neid päris tihti.

ENDEL TÕITOJA, (Tõntsohn), õpilane 1928—1934. a.: 1926. a. detsembril oli kõva lööming Metsküla—Läpa—Raikküla poiste ja Kadaka—Keo—Kõnnu—Kaigepere poiste vahel. Relvaüks olid kiivid, kaikad ja internaadi omade poolt kaasa toodud kartulid. Minu meelest tüdrukud varustasid meid jääpallidega (lumepall kasteti vette). Löömingus sai Wolde- mar Braun kiviga sügava haava pähe. Kuna kõik see juhtus koolile liiga lähedal, tuli koolijuhataja J. Tamm kohale ning kirjutas nimeid üles.

Vennad olid kõvad lööma- mehed, mina olin veel noor ning pääsesin karistusest. Aru andmas käis umbes 30 poissi.

OSVALD SAVELI (SAVELLI), õpilane 1917/18. õ/a.: Meelde on jäänud väga kurb sündmus — kooliõpetaja, noore mehe, matus (Jaana Tikutas).

See on väikene osakene. piisakene nendest mälestustest, mida teie, austatud vi- listlased ja õpetajad, teate. Kena, kui nendest mälestustest saaksime osa ka meie. Sel- leks ongi koolist saadaval an- keedid, mille teine pool on täiesti valge. Ootame neid teilt tagasi nii, et mõlemad pooled oleks täis kirjutatud.

Neli põlvkonda

kena noor neiu — hiljem selgus, et minu esimene klassi- juhataja Ellen Tali/Kuum. Teatasin kohe, et ema käskis esimesse pinki istuda (või tänapäeval enam keegi sinna tahab) ja ei tõusnud seal mit- te üles. Aga õpetaja oli kaval — pani sinna poisid ja minu meelitas tüdrukute juurde «esimesse» pinki. Olin väga väike ja vahetunnis kanti mind süles. Seda tegid suured tüdrukud, kel oli vaja ära lõ- petada enne sõda pooleiljään- nud kool. Meelde on jäänud veel metsaistutamise päevad, kus metsas oli palju usse ja mina ei julgenud sinna min- na. Kunagi ei jätnud ma mida- gi õppimata. Ema oli lasteva- nemate komitee esimese pikki- aastaid ja kooli sagedane kül- laline — tuli siis mul ka kor- ralik olla.

Õpingu- ja tööaastad vii- sid mind Raikkülast ära pike- maks ajaks. Aga sünnikodu on ikka kõige armsam! 1977. aastal pöördusingi koju, aga õpe- tajana. Poeg Argo sai tolle- aegses 8klassilises koolis käia kooli aastat, õppida samas klassiruumis, kus mina, käia sama kooliteed. Ega õpetaja pojal kerge polnud, eriti kui klassijuhatajaks oli ema. Kooli direktoriks oli melle mõle- male Mai Meisalu.

On muutunud palju: ko- husetunne, hariduse väärtustamine. Samaks on jäänud oma koolitee, armsaks saanud koolimaja. Tihti on raske mõista tänapäeva üld- suse ja õppurite ükskõikset suhtumist haridusse ja hari- tusse. Loodan südamest, et õi- ge pea muutub haridus väga lugupeetavaks ja kooli maine saavutab taseme, mis oli en- ne, siis, kui koolis käis veel minu ema.

HELDI TAGEL, kooli lõpetanu 1953, praegune õpetaja

KILDE KIRJALIKEST TÖÖDEST

«Präeku on vell piitseri kurr- vis musdad juudid mas.» (Liitlusõnnetuse kirjalik se- letus)

stüisi habe kass — süsihappe- gaas votu krahv — fotograaf pop pohv — Popov

Luumurru puhul tuleb kiri kirjutada ja panna selle rin- da, kellel väga vile on ja min- na staabi ülemale ütlemä, et esmaabi vaja.

Sügelised poevad peamiselt pehmesse kohta.

Kartulid on kahte sorti. Noo-

red kartulid lähevad pörsas- tele, vanemaid kasutatakse toitusprogrammi elluviimiseks.

Üldise laulupeo viimane kont- sert lõppes võimsa individu- aalse lauluga.

«Kalevipoja» koostamist alus- tas O. W. Masing, jätkas oo- berst Faehlmann ja lõpetas O. Luts. Nagu me nüüd tea- me, kujunes Kreutzwaldi elu- tööks «Kalevipoja» köitmine.

Vedeliks nim., mis laguneb maha kukkudes laiali.

Kaalutus on see kui pommid

lähevad aknast välja ja kaa- lud lähevad järgi.

Muistset inimesed erinesid loomadest seepärast, et neil puudus saba.

Nurga tagant tuli petljuura- lane jalas kollased saapad ja peas sinine muhk.

Kärnkonnad lähevad sellepä- rast kärna, et nad vähe vees käivad.

Tähtsaim maavara on sink.

Kooli minnes läksin kohe ma- gama.

Väärisgaasid: heelum, neon, argoon, kretiin.

— jalad Saaremaal: Maajalg, Veejalg, Jämejalg, Seajalg.

1929. aastal hakkas Andreile autoasjanduspisik külge. Ja sellest pisikust arenes välja autojuht.

Eriti kuulsad viulimeistrid on Andrei, Nikolai ja Strandiava.

Väljenda liitsõnaga: traktor, mis sõidab lintidega — JOSS.

Kui aga ema ühel päeval tea- tab, et sõidab puhkuse ajal hoopis sanatooriumi, olen ma kohe mossis. Mis asja see ema ennast kogu aeg ravitseb nen- de mudavannidega, tegeleks parem oma lapsega. Sana- tooriumisse ema siiski sõidab ja minu paha tuju ei too te- da tagasi.

Minnika jõgi asub Põhja- Ameerikas.

Vastutav toimetaja AIN PILDRE

RAIKKÜLA KOOLI JUUBELI LEHT

Toimetus: 203500 Rapla rajoon Raikküla sjk. Telefon 64-401

Trükiarv 800 Hind 40 kop. Maht 1,0 trükipoognat

Tellimuse nr. Rapla trükikoda Rapla, Kalda 2